

Juf, wat is dat eigenlijk, “boos” zijn?

Over de complexe relatie tussen taal, cultuur en emotie
en de rol van scholen in het ondersteunen van emotionele
competenties

LOWAN PO Studiedagen, 26-27 maart 2024, Nieuwegein

dr. Graziela Dekeyser, KU Leuven

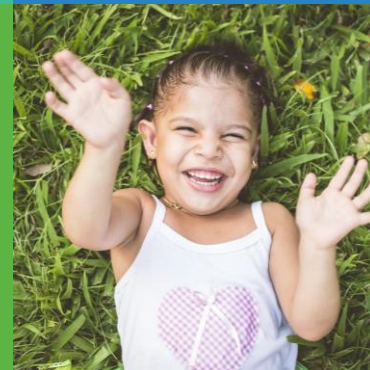
Met steun van

Ik weet niet wat “trots” is in het Turks. Mijn ouders zeggen nooit dat ze trots op mij zijn. Ze zeggen dat ze van me houden.

– Ayten, 11 jaar

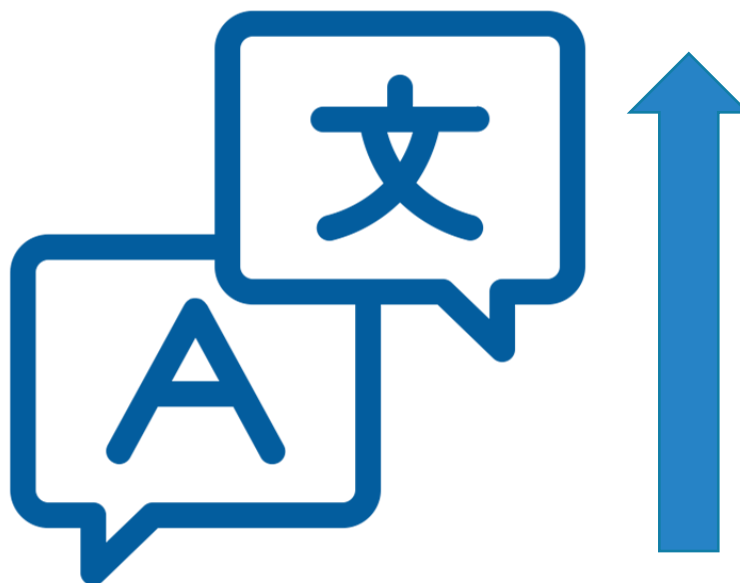
Bron: Dekeyser, (2020)

WAAROM aandacht besteden aan
emotionele competenties van
meertalige (nieuwkomer) kinderen?

Waarom focus op meertaligheid?

31% van de
pasgeborenen
(Agentschap Opgroeien, 2024)

26% van de
basisschoolleerlingen
(Departement Onderwijs, 2023)

In grote **steden**: percentages x2

Waarom focus op emotionele competentie?

Algemene literatuur: emotionele competentie (EC) refereert naar....

*“The ability to purposefully and fully experience and **express** a variety of emotions, **regulate** emotional expressiveness and experience when necessary, and **understand** the emotions of self and others”* (Denham, 2019, p. 493)

Waarom focus op emotionele competentie?

EC is geassocieerd met (Bardack & Widen, 2019; Denham, 2019; Pons & Harris, 2019):

Meer positieve
emoties

Psychosociaal
welzijn

Korter en minder
negatieve emoties

Prestaties

Schooluitkomsten

Thuisvoelen op school

Waarom focus op emotionele competentie?

EC *matters* voor leraren en leerlingen: curriculum bestaat uit...

Minimumdoelen/
Leerplandoelen

SEL
programma's

EN

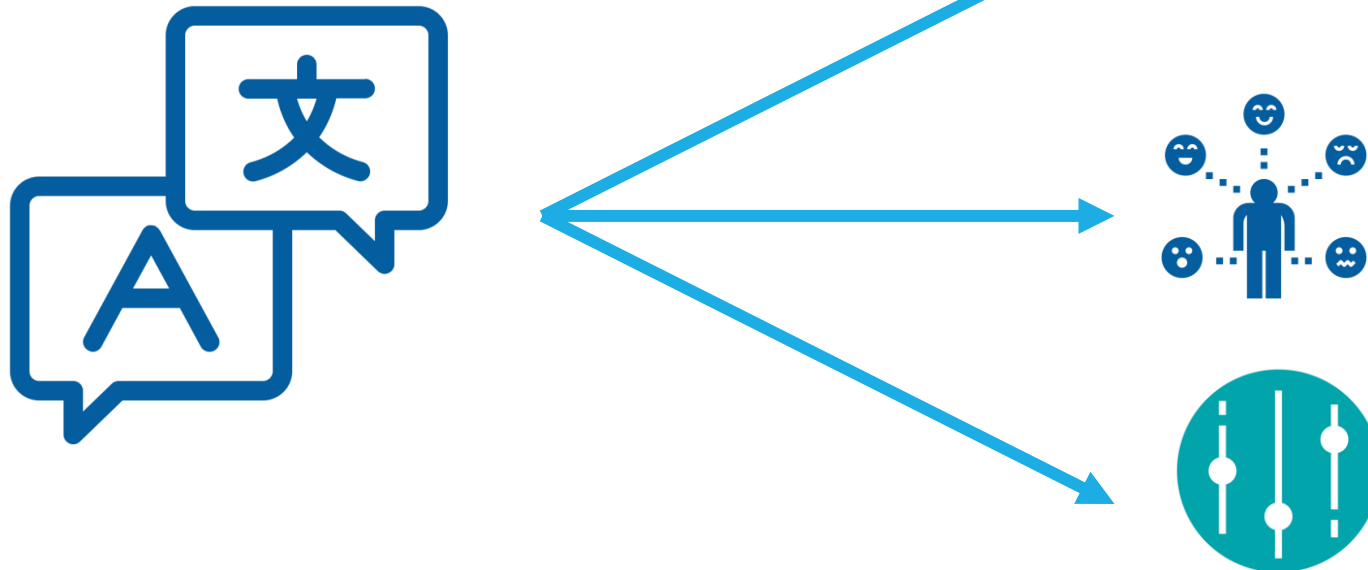
Verwachtingen

Interacties

MAAR....

Belangrijke “gaps” in de literatuur....

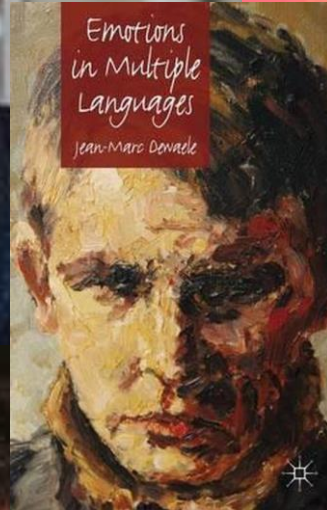
EN....

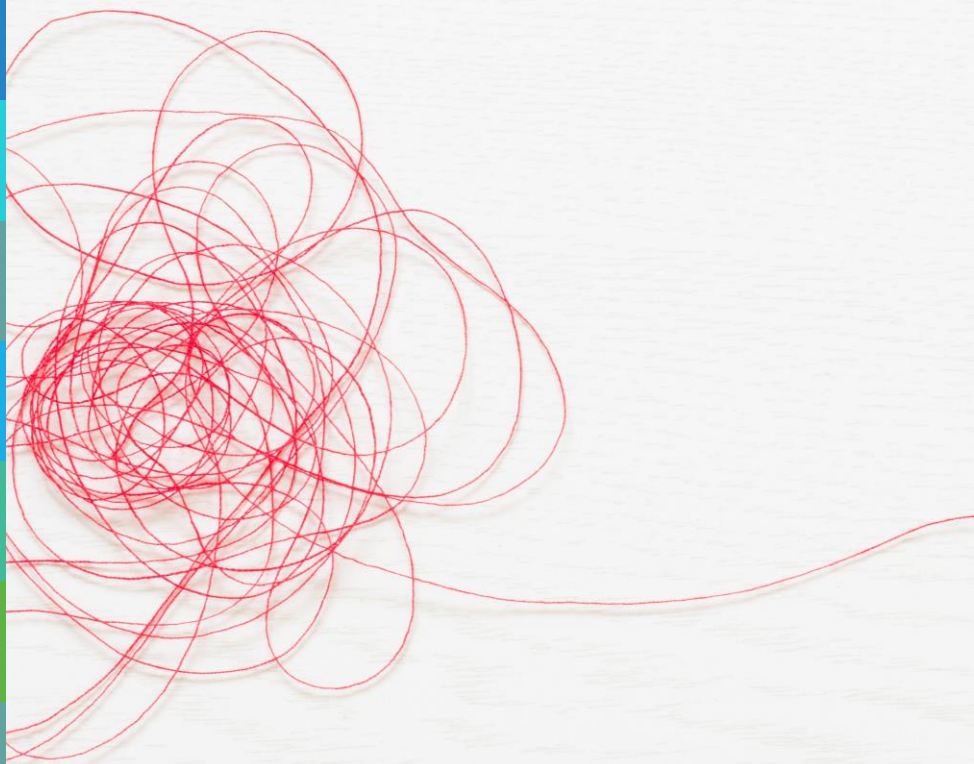

Wat is de rol van **scholen** in deze relatie?

**WAT weten we op basis van de
literatuur?**

— Navigeren tussen meerdere talen

Taal en emoties: beste vrienden

Taalvaardigheid ↑ = EC ↑

(Beck et al., 2012; Streubel et al., 2021, Fujiki et al., 2008)

MAAR taal(vaardigheid) van meertaligen is veel complexer!:

Niet elke meertaligheid is hetzelfde

Complementariteitsprincipe (Grosjean, 2010)

Algemene taalvaardigheid
VS
Emotionele taalvaardigheid

Niet elke meertaligheid is hetzelfde

Emotionaliteit van talen

(Caldwell-Harris, 2014; Dewaele, 2016; Dewaele, 2017)

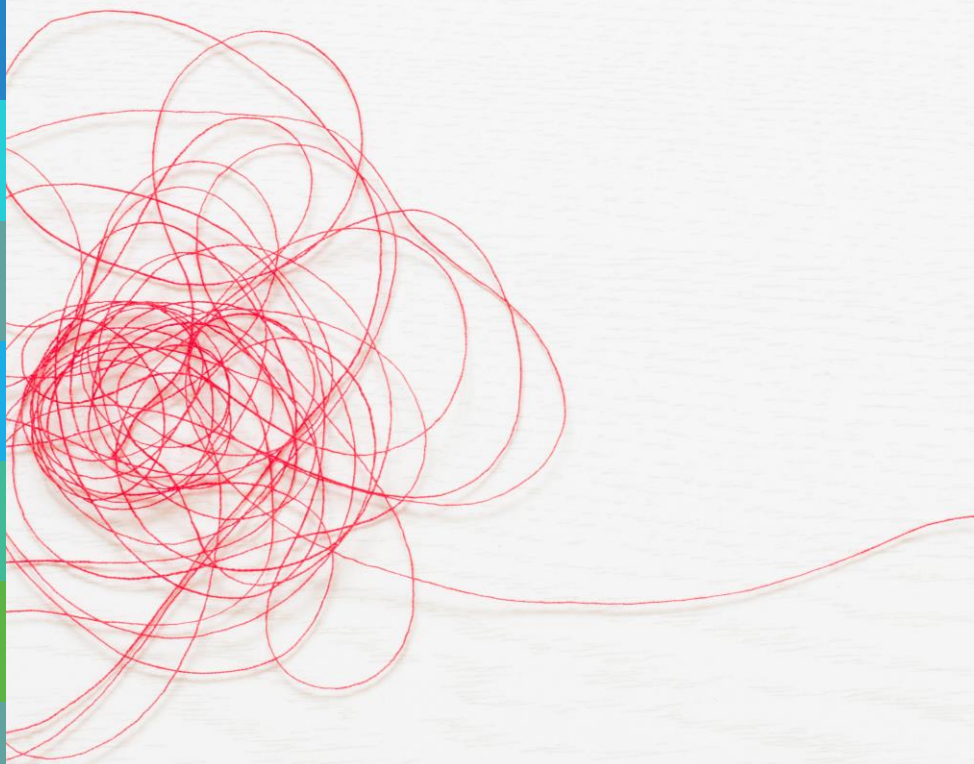
“Juf, Marokkaans is voor te spelen. Nederlands, dan meen ik het echt. Nederlands is een serieuze taal.”

Bron: Dekeyser, G. (2020).

&

Emotionele taalvoorkeuren

(Dekeyser & Agirdag, 2019)

— Navigeren tussen meerdere culturen

Navigeren tussen emotieculturen

Assumptie: het bestaan van één universele basisemoties

(Barrett, 2017; De Leersnyder, et al., 2021; Mesquita, 2022)

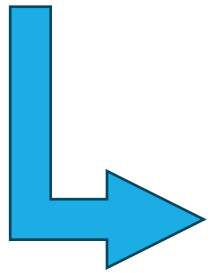
Navigeren tussen emotieculturen

“Culture influences the ways in which emotional competence is defined and this influences the ways in which individuals experience and express emotions”

(Friedlemeier et al., 2012)

Navigeren tussen emotieculturen

Emoties weerspiegelen “cultural models of self and relating” (De Leersnyder et al, 2021)

Availability

(Barrett, 2017;
Mesquita, 2022)

“Spasta” “Kapsoura” “Gezellig”

Prevalentie

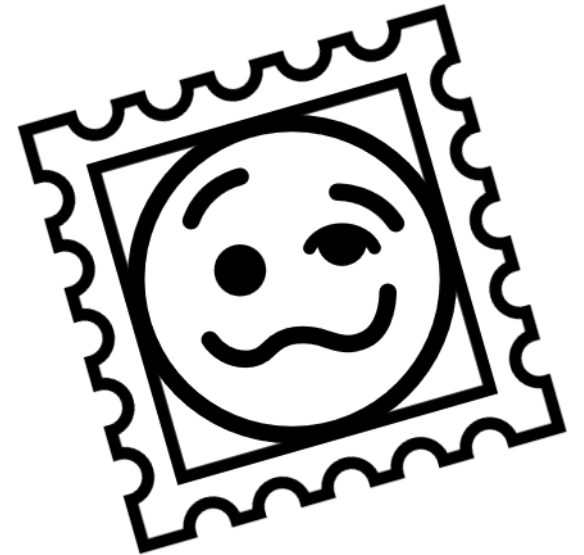
(Mesquita et al.,
2017; Mesquita, et al.,
2016)

Trots versus Schaamte versus Angst

Inhoud

(Boiger et al., 2016;
Boiger et al., 2018)

Turks “boos” versus Vlaams “boos”

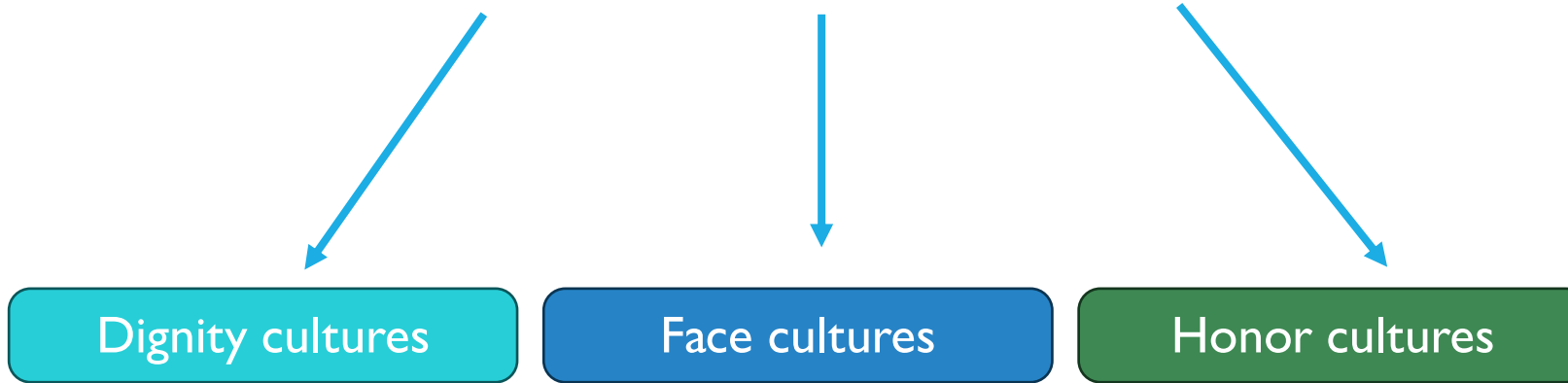
Navigeren tussen emotieculturen

Emoties weerspiegelen “cultural models of self and relating” (De Leersnyder et al, 2021)

Trots is niet altijd een positieve emotie

Schaamte is niet altijd een negatieve emotie

Welzijn is hoger naargelang je meer emoties ervaart die “fitten” met cultureel model

(Aslani et al, 2016; Karandashev, 2020; Leung & Cohen, 2011)

Meertalige kinderen: tussen emotieculturen en -talen

Door de verwevenheid tussen taal, cultuur en emoties, ligt het voor meertalige kinderen niet altijd zo voor de hand:

1. Om emotieconcepten van de ene naar andere taal te vertalen (vanwege beschikbaarheid)
2. Om gelijkaardige emotie te vertalen met verschillende conceptuele inhoud

Meertalige kinderen: tussen emotieculturen en -talen

Bovendien: verschillende tijdsgerelateerde processen spelen mee

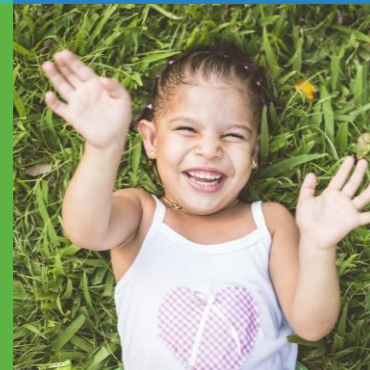

Meertalige kinderen: tussen emotieculturen en -talen

Bovendien: verschillende tijdsgerelateerde processen spelen mee

De emotionele werelden
van meertalige leerlingen
zijn dus gelaagd, complex
en niet voor de hand
liggend.

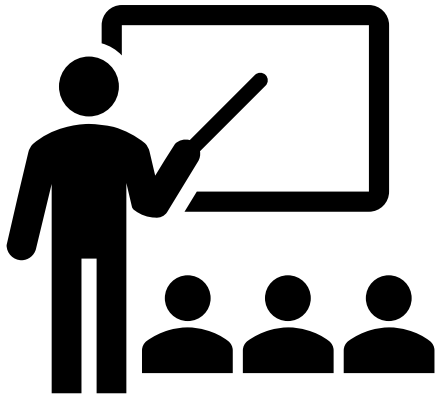
SO WHAT?

Waarom is deze informatie relevant voor scholen?

De school als niet- neutrale socialisatiecontext

De rol van scholen in emotiesocialisatie

Emotionele
expressiviteit

Trots wegens goede toets leerling

Reacties op
emoties

Verdriet van leerling benoemen en
troosten

Directe
instructie

Klasgesprek over “boos” zijn

MAAR... weinig diverse leraarskamer

< 1%

< 4%

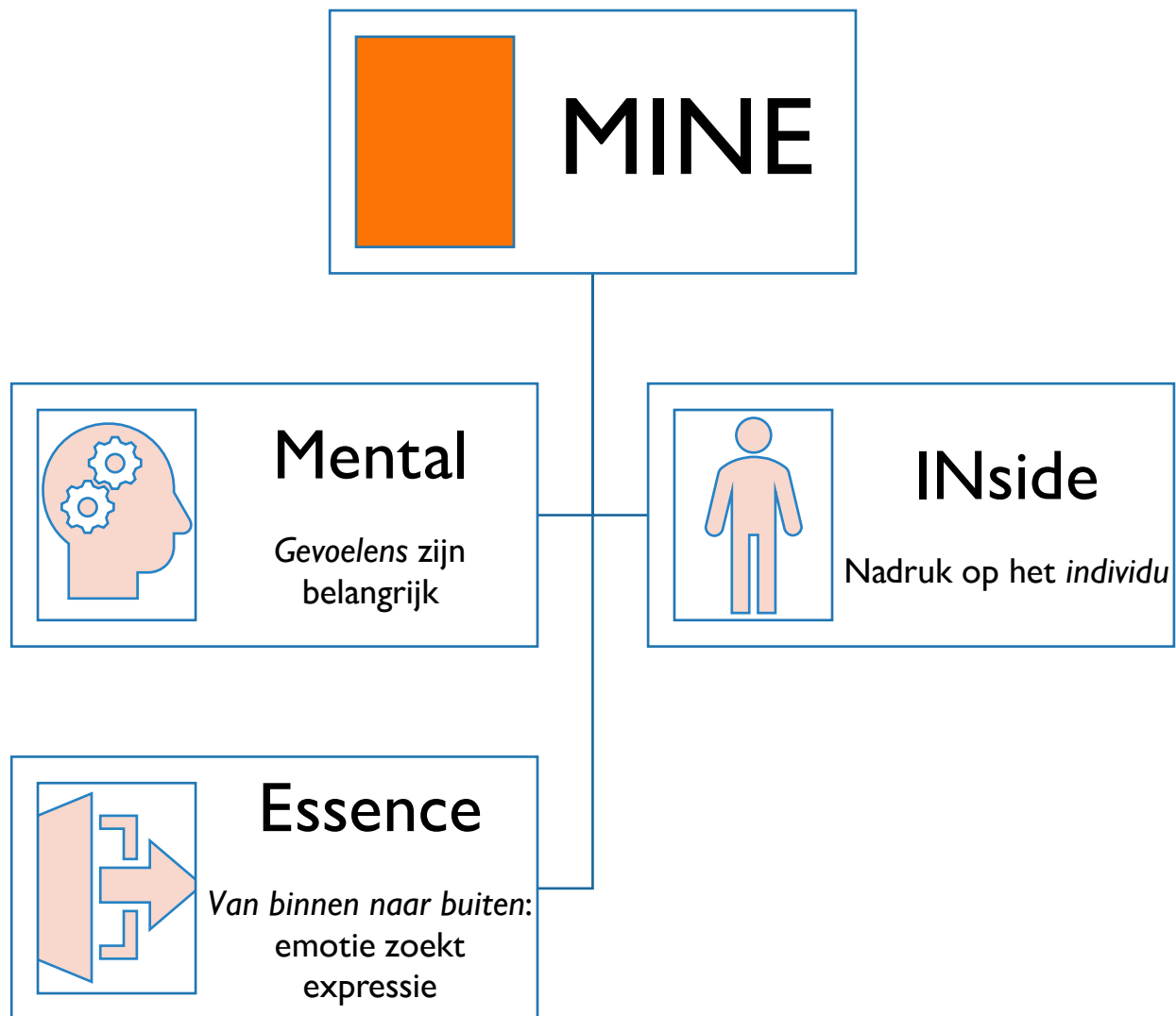
Bron: Agirdag (2020)

Emotionele leefwereld
van leerlingen is niet
noodzakelijk dezelfde als
die van de leraar.

De school is geen “neutrale” emotiecontext

Een Vlaamse juf vraagt aan Achmed, een jongen van Turkse origine: ‘Heb jij die rotzooi in de bibliotheek gemaakt?’ Achmed zegt: ‘Nee’, maar hij kijkt naar de grond en lijkt heel beschaamd. Die juf denkt: ‘Zie je wel, hij schaamt zich, hij zal het wel gedaan hebben.’ Voor Achmed betekent die uiting van schaamte echter iets heel anders dan wat de juf eruit opmaakt. Achmed schaamt zich niet zozeer omdat hij iets verkeerd heeft gedaan. Hij schaamt zich omdat de juf dat idee over hem heeft. In onze cultuur betekent schaamte dat je je kleiner opstelt t.o.v. de ander, maar in Achmed’s cultuur is schaamte vertonen een vorm van respect betuigen.

Aangepast overgenomen uit Mesquita, B. (2022). Between Us: How Culture Creates Emotions, W.W. Norton & Company.

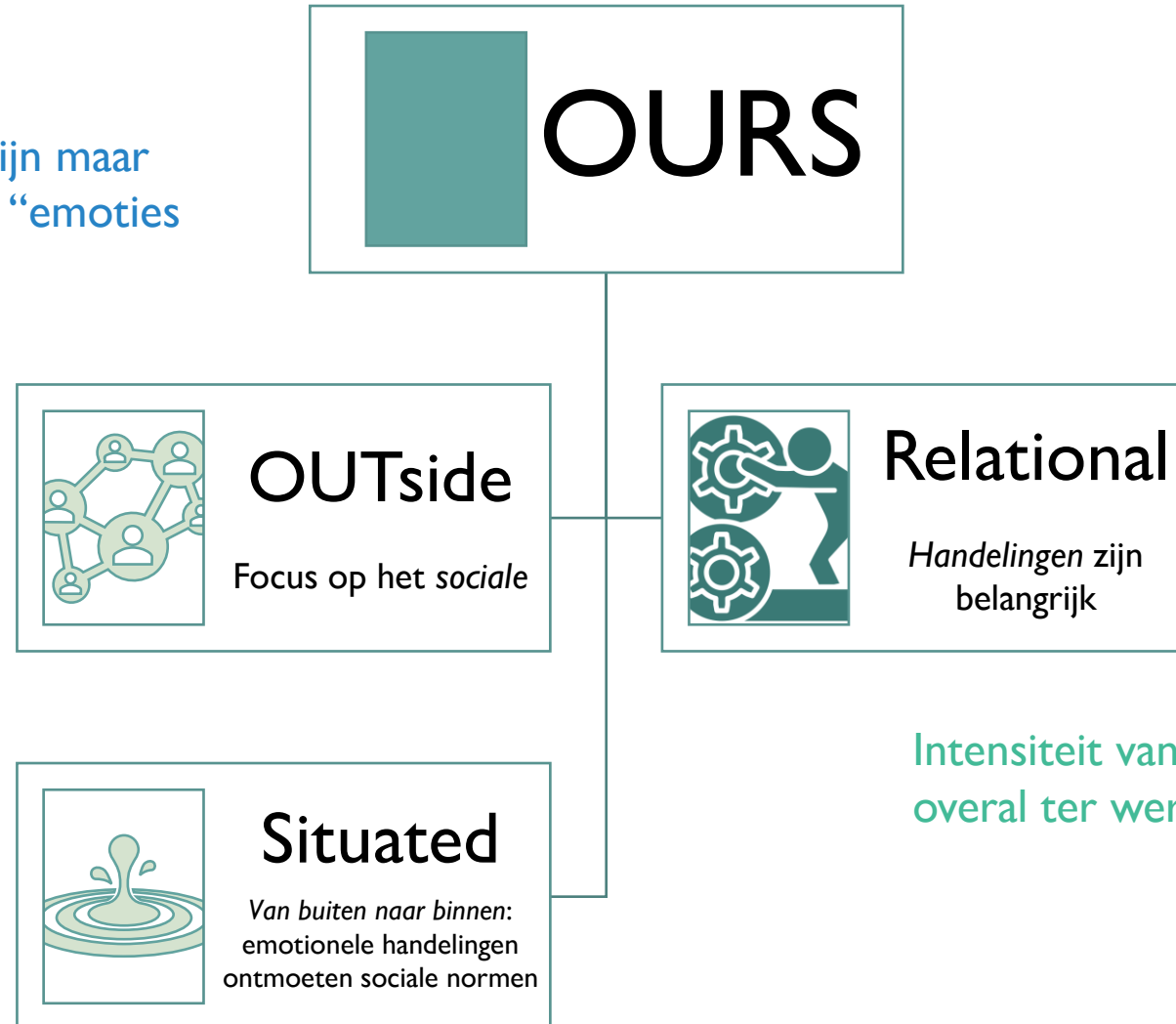
MAAR

Bron: Uchida, Y., Townsend, S. S. M., Rose Markus, H., & Bergsieker, H. B. (2009). Emotions as Within or Between People? Cultural Variation in Lay Theories of Emotion Expression and Inference. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 35(11), 1427-1439.

Interne gevoelens zijn maar één manier om aan “emoties te doen”

Niet in elke cultuur is “je emoties uiten” positief gecorreleerd met welzijn

Intensiteit van de eigen emoties is niet overal ter wereld een relevant concept

Belang van attitude, houding,...

Voorbij “cultural humility” (not knowing) (Danso, 2016)

Naar...

Culturally informed “not knowing”

(De Leersnyder, 2018; Mesquita, 2022)

Belang van beleid

Leraren oefenen hun job uit in een specifieke context...

Verschillende modellen om om te gaan met etnisch-culturele diversiteit op school... (Celeste et al, 2019; Konings et al, 2023)

Manieren om met diversiteit om te gaan op school

DEFICIT

Assimilatie

Het is het beste voor
leerlingen als men
zich zo snel mogelijk
aanpast

“We spreken enkel
Nederlands op school.”

Manieren om met diversiteit om te gaan op school

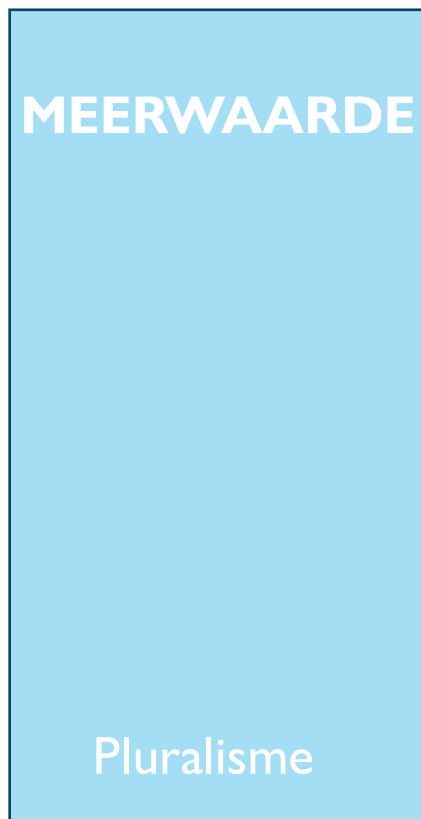
NEUTRAAL

Kleurenblind

Socio-culturele
achtergronden van
mensen spelen geen
rol (want iedereen is
uniek en gelijk),

We letten niet op de taal
die leerlingen spreken.

Manieren om met diversiteit om te gaan op school

Leerlingen mogen elkaar helpen in hun thuistalen

Manieren om met diversiteit om te gaan op school

SO

VISIE: wat denken we over diversiteit?

DEFICIT

Assimilatie

NEUTRAAL

Kleurenblindheid

MEERWAARDE

Pluralisme

WHAT?

BELEID: wat denken we over diversiteit?

Diversiteitsbeleid en school belonging

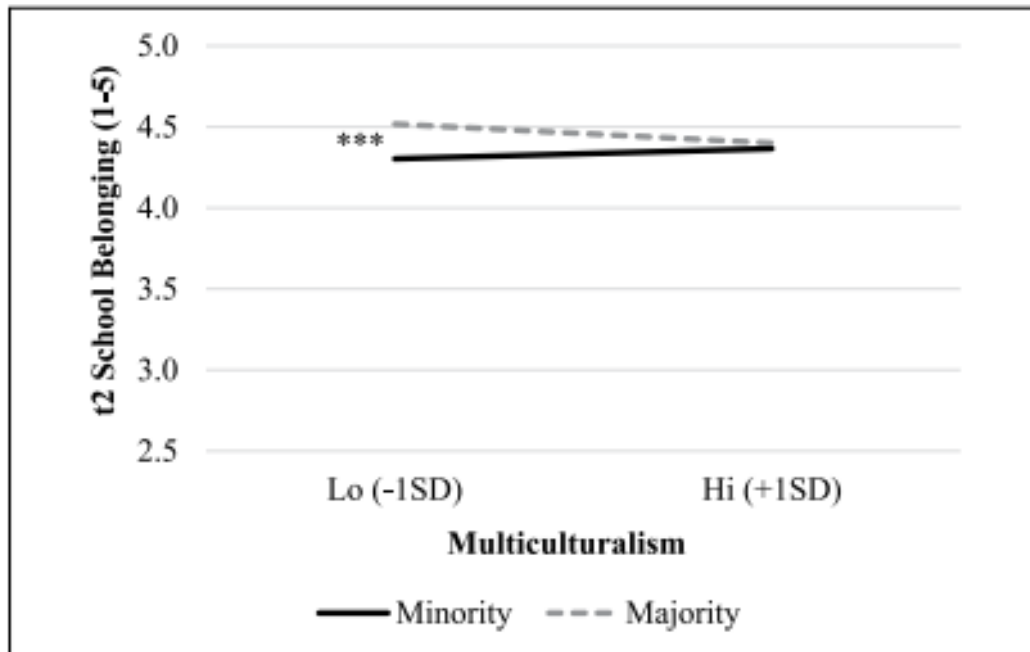

Figure 2. Cross-level interaction effect of ethnic minority status with school diversity policies of multiculturalism on Time 2 school belonging.
Significant slopes are indicated by *** $p < .001$.

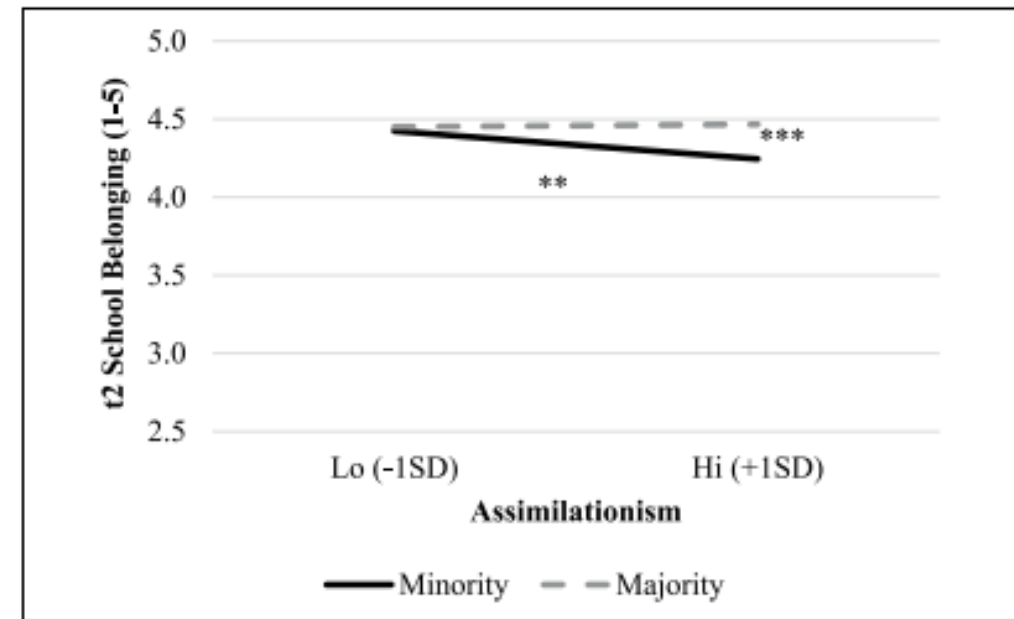

Figure 3. Cross-level interaction effect of ethnic minority status with school diversity policies of assimilationism on Time 2 school belonging.
Significant slopes are indicated by ** $p < .01$. *** $p < .001$.

Diversiteitsbeleid, belonging en prestaties

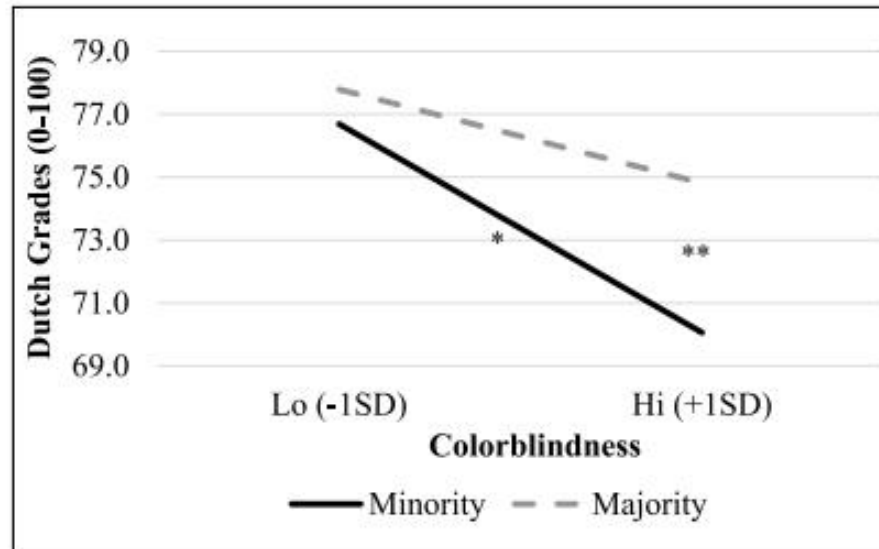
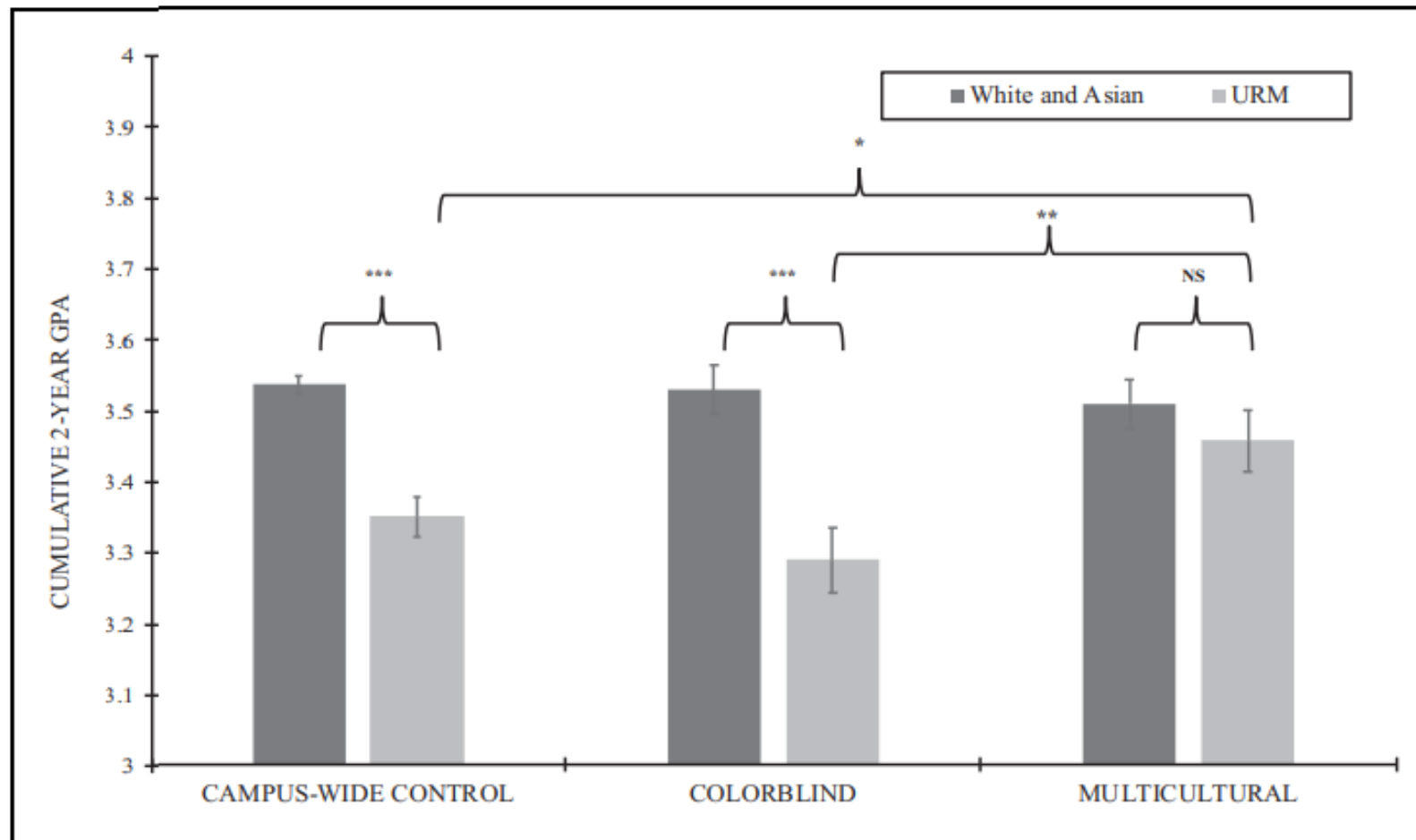

Figure 4. Cross-level interaction effect of ethnic minority status with school diversity policies of colorblindness on Time 2 Dutch grades ($B = 1.88$ $SE = 1.14$, $p = .097$, $95\% CI = [-0.344, 4.110]$). Note. CI = confidence interval. Significant slopes are indicated by $*p < .05$. $**p < .01$.

Diversiteitsbeleid, belonging en prestaties

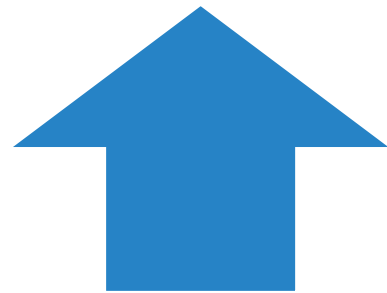

Bron: Birnbaum, H. J., et al. (2020).
"A Diversity Ideology Intervention:
Multiculturalism Reduces the Racial
Achievement Gap." Social
Psychological and Personality Science
12(5): 751-759.

Diversiteitsbeleid, belonging en prestaties

Diversiteitsbeleid en uitkomsten

Pluralisme

Assimilatie

Kleurenblind

En leg dat nu eens uit...

Assimilatie = wie je bent,
moet je veranderen

- Negatieve impact op thuisvoelen
- Activeren van stereotypen
- Lage verwachtingen (deficit denken)

Kleurenblind = wie je in
essentie bent, doet er niet
toe

- Negatieve impact thuisvoelen
- Falen = individueel probleem
- Moeilijk om impliciete bias te bespreken

En leg dat nu eens uit...

Negatieve processen (stereotype bedreiging, zelfvervullende verwachtingen,...) hebben minder kans in een pluralistische school.

En... wat is de rol van emotioneel diversiteitsbeleid?

Dàt weten we nog niet... Maar binnen 2 jaar wel!

Stay tuned!

JEZ! to Emotions

1. *Wat is emotionele competentie? En ervaren meertalige en ééntalige kinderen dat op dezelfde manier?*
2. *Wat is de relatie tussen emotionele competentie en uitkomsten? En ziet die er hetzelfde uit voor ééntalige en meertalige kinderen?*
3. *Wat is de rol van het emotie-diversiteitbeleid van de school? Socialiseren leraren anders socialiseren afhankelijk van het diversiteitsbeleid?*
4. *En hebben meertalige leerlingen effectief baat bij pluralistisch model, m.a.w. zijn ze emotioneel competent en hebben ze betere welzijn en schoolsuitkomsten?*

JEZ!

To Emotions

Vragen?

Wil je meer weten over ons
onderzoek?

Contacteer ons via

graziela.dekeyser@kuleuven.be

Volg onze activiteiten via

www.jeztoemotions.be

